

แนวทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ จะได้กล่าวถึงแนวทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ ได้แก่ แนวคิดของทฤษฎีต้นแบบ (Prototype Theory) แนวคิดเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (Grammaticalization) การกลายเป็นอุปมา (Metaphoricalization) การแสดงความหมายมโนทัศน์ตาม Miller and Johnson-Laird (1974) และเกณฑ์การจำแนกประเภทของกริยาของ Chafe (1970) หลังจากนั้นจะกล่าวถึงการศึกษที่ผ่านมาที่เกี่ยวข้องกับ ขึ้น และ ลง

ทฤษฎีต้นแบบ (Prototype Theory)

ทฤษฎีต้นแบบนี้จัดเป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีภาษาศาสตร์แนวทฤษฎี (Cognitive Linguistics) โดยทฤษฎีนี้มีแนวคิดที่ภาษาเป็นภาพสะท้อนของความคิด (Cognition) และการประมวลผลความคิดของมนุษย์ (Conceptual Process) อย่างชัดเจน ดังนั้นการอธิบายปรากฏการณ์ที่สำคัญในภาษาจะทำให้สามารถอธิบายความคิดและการประมวลผลความคิดของมนุษย์ได้

ปรากฏการณ์เรื่องคำหลายหน้าที่เป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่สำคัญปรากฏการณ์หนึ่งในภาษาไทย คำหลายหน้าที่ (Polysemy) หมายถึงคำที่มีรูปเดียวแต่มีความหมายหลายความหมายและความหมายเหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน (Taylor, 1989:99)

การอธิบายปรากฏการณ์ของคำหลายหน้าที่มีแนวคิดที่สำคัญสองแนวคิด คือแนวคิดของการจำแนกหมวดหมู่ (Categorization) ตามทฤษฎีไวยากรณ์ดั้งเดิม และแนวคิดในทฤษฎีต้นแบบตามทฤษฎีไวยากรณ์แนวทฤษฎี โดยแนวคิดทั้งสองมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง แนวคิดของการจำแนกหมวดหมู่เชื่อว่า เราสามารถแยกหมวดหมู่ของสิ่งต่างๆ ในโลกออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด ตามเกณฑ์ที่กำหนด และสมาชิกของแต่ละหมวดหมู่จะมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้เหมือนกันทุกหน่วย ซึ่งทฤษฎีภาษาแบบเดิมคือ แบบไวยากรณ์ดั้งเดิม (Traditional Grammar) และไวยากรณ์โครงสร้าง (Structural Grammar) ก็ใช้แนวคิดนี้ในการจำแนกหมวดหมู่คำในภาษาเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ นักไวยากรณ์ในแนวคิดนี้จึงไม่เชื่อว่าคำคำเดียวสามารถทำหน้าที่ได้หลายหน้าที่ แต่เชื่อว่าคำที่ทำหน้าที่เป็นคำคนละหมวดหมู่คำ

กันซึ่งบังเอิญมีรูปพ้องกันมากกว่า

ในทางตรงกันข้าม แนวคิดของทฤษฎีต้นแบบมีความเชื่อว่าสมาชิกภายในหมวดคำเดียวกัน มีคุณสมบัติที่ไม่เท่าเทียมกัน มีสมาชิกบางตัวมีคุณสมบัติของหมวดคำนั้นมากที่สุดเรียกว่าสมาชิกต้นแบบ (prototype หรือ central member) ในขณะที่เดียวกัน ก็จะมีสมาชิกบางตัวที่มีคุณสมบัติน้อยกว่าสมาชิกอื่น เรียกว่าสมาชิกขอบนอก (peripheral member) เช่น โดย เป็นสมาชิกต้นแบบของบุพบท (ตัวอย่างที่ 14) หรือ ตาม เป็นสมาชิกขอบนอกของกริยา (ตัวอย่างที่ 15) และเป็นสมาชิกขอบนอกของคำบุพบท ด้วย (ตัวอย่างที่ 16)

- 14) หล่อนเดินทางมา โดย รถไฟ
- 15) ฉัน ตาม เขาไป
- 16) เขาชอบเดิน ตาม ศูนย์การค้า

ทฤษฎีนี้เชื่อว่าคุณสมบัติของหมวดคำหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยคุณสมบัติทั้งสองประการ คือ คุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์และทางอรรถศาสตร์ (Taylor, 1989: 196) ในเรื่องของคำหลายหน้าที่ ทฤษฎีนี้เชื่อว่าคำสามารถทำหน้าที่ได้หลายหน้าที่ เนื่องจากคำถูกขยายหน้าที่โดยนำไปใช้ในโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ต่างจากเดิม และยังมีความหมายที่สัมพันธ์กับความหมายเดิมซึ่งเป็นความหมายต้นแบบ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือมีการเคลื่อนย้ายความหมาย (meaning transfer) จากความหมายต้นแบบ ทำให้ความหมายขยายออกไปจากเดิม แต่ก็ยังคงมีความหมายบางอย่างร่วมกันอยู่

การกลายเป็นคำไวยากรณ์ (Grammaticalization)

ดังที่กล่าวแล้วว่าภาษาไทยเป็นภาษาที่มีคำหลายหน้าที่อยู่เป็นจำนวนมาก ปรากฏการณ์ของคำหลายหน้าที่ในภาษาสะท้อนให้เห็นว่า มนุษย์มีการนำเอาคำที่มีอยู่แล้วในภาษามาใช้ในโครงสร้างและความหมายที่เปลี่ยนจากเดิม อันเป็นความชาญฉลาดของมนุษย์ที่ไม่ต้องสร้างคำใหม่ ๆ เพื่ออธิบายสิ่งใหม่แต่นำคำที่มีอยู่แล้วในภาษามาใช้ในบริบทอื่นซึ่งทำให้ความหมายเปลี่ยนไปจากเดิม และความหมายที่เปลี่ยนไปนี้อาจจะสัมพันธ์กับความหมายเดิมมากหรือน้อยก็ได้ จึงก่อให้เกิดปรากฏการณ์ของคำหลายหน้าที่ขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งเกิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์ขึ้น ผลจากการอธิบายทฤษฎีต้นแบบ

แบบของ Taylor (1989) เกี่ยวกับคำหลายหน้าที่ ทำให้แนวคิดของการกลายเป็นคำ ไวยากรณ์ชัดเจนขึ้น

การกลายเป็นคำไวยากรณ์ตามนิยามของ Heine และ Reh (1984 : 15 quoted in Traugott and Heine 1991:2) หมายถึง "...an evolution whereby linguistic units lose in semantic complexity, pragmatic significance, syntactic freedom, and phonetic substance..." กล่าวคือ การที่คำจะกลายเป็นคำไวยากรณ์นั้นต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นกระบวนการ รวมถึงมีกลไกในการเปลี่ยนแปลงที่แน่นอน โดยคำอาจจะมีการเพิ่มขึ้นของคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์คือถูกนำไปใช้มากขึ้นในโครงสร้างที่ต่างกัน ในขณะที่เดียวกันก็มีการลดลงของคุณสมบัติทางอรรถศาสตร์คือความหมายเปลี่ยนไป เช่น ความหมายของ หน้า (ในตัวอย่างที่ 17) ที่เป็นสामานยนาม เมื่อกลายเป็น หน้า ที่เป็นลักษณนาม (ในตัวอย่างที่ 18) หรือเมื่อกลายเป็นบุพบทบอกสถานที่ (ในตัวอย่างที่ 19)

- 17) นางสาวไทยปีนี้ หน้า เกลี้ยงเกลามาก
- 18) เปิดกระต๊อไปอีก 2 หน้า
- 19) เขานั่งอยู่ หน้า ฉันท

ทั้งคำหลายหน้าที่ และการกลายเป็นคำไวยากรณ์มีความสัมพันธ์กับระบบของโครงสร้างความรู้ของมนุษย์ คือคำในโครงสร้างของความรู้พื้นฐานของมนุษย์มีอยู่จำนวนจำกัด เมื่อมีมโนทัศน์ (Concept) ใหม่เกิดขึ้น มนุษย์จึงนำความรู้พื้นฐานทางภาษาที่มีอยู่เดิมนี้นำมาขยายการใช้ให้มากขึ้น ซึ่งเป็นที่มาของคำหลายหน้าที่และการกลายเป็นคำไวยากรณ์

การกลายเป็นอุปมา (Metaphorization)

แนวคิดสำคัญอีกแนวคิดหนึ่งในทฤษฎีภาษาศาสตร์นามวิทยา คือ การกลายเป็นอุปมา แนวคิดนี้แตกต่างจากแนวคิดเดิม กล่าวคือแนวคิดนี้เชื่อว่าการกลายเป็นคำอุปมาเป็นกลไกหนึ่งในภาษาที่นำมาใช้ในการอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรมด้วยการนำคำที่มีความหมายเป็นรูปธรรมมาเปรียบ และการกลายเป็นคำอุปมาไม่ได้เป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ แต่เกิดจากการมองโลกในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ข้อความในภาษาที่แสดงความหมายเปรียบเทียบดังกล่าวนี้เรียกว่าความเปรียบ (metaphor)

ความเปรียบเทียบได้นำมาใช้ในบทกวีหรือวรรณกรรมเพื่อความงามของภาษาเท่านั้น แต่ความเปรียบเทียบมาใช้เป็นภาษาในชีวิตประจำวันของมนุษย์ กล่าวคือ ระบบความคิด มโนทัศน์และการมองโลกส่วนใหญ่ในชีวิตประจำวันของเราจะอยู่ในรูปของความเปรียบเทียบ ซึ่งเป็นผลมาจากการทำงานของระบบความคิดของเรา และความเปรียบเทียบแสดงให้เห็นโครงสร้างระบบความคิดของเราด้วย (Lakoff and Johnson, 1980)

โดยทั่วไป ความเปรียบเทียบมีพื้นฐานมาจากความคล้ายคลึงทางความหมาย ความเปรียบเทียบองค์ประกอบ 2 อย่าง คือสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (tenor) และ แบบเปรียบเทียบ (vehicle) สุภา อังกระวานนท์ (2527) ได้ให้คำจำกัดความของสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบว่าหมายถึงความคิดหรือสิ่งที่เราต้องการนำเสนอเปรียบเทียบ ส่วนแบบเปรียบเทียบหมายถึง สิ่งที่สื่อให้เห็นความคิดหรือสิ่งที่นำมาเป็นแบบของการเปรียบเทียบ แบบเปรียบเทียบจะมีคุณสมบัติที่ชัดเจนและเป็นที่รู้จัก คุณสมบัติหรือลักษณะที่ชัดเจนของแบบเปรียบเทียบนี้จะเป็นคุณสมบัติหรือลักษณะที่ผู้พูดต้องการชี้ให้เห็นว่าเป็นลักษณะของอีกสิ่งหนึ่งที่ต้องการนำมาเปรียบเทียบ เช่น ความเปรียบเทียบว่า *โลกนี้คือละคร* โลก คือสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ และ ละครคือแบบเปรียบเทียบ การแสดงละครมีความหมายเด่นคือการสวมบทบาทที่ได้รับมอบหมายมา ผู้พูดนำเอาความหมายเด่นของละครมา เป็นแบบเปรียบกับโลก เพื่อแสดงให้เห็นว่าการอยู่บนโลกก็เช่นเดียวกันกับละคร คือต้องสวมบทบาทที่ตนเองเป็นอยู่

ความเปรียบเทียบ นอกจากจะมีประโยชน์ในแง่ความงามของภาษาแล้ว ยังสามารถทำให้มองเห็นสิ่งหนึ่งในมุมมองของอีกสิ่งหนึ่งได้ด้วย นอกจากนี้ ความเปรียบเทียบยังเป็นกลไกที่ก่อให้เกิดคำใหม่ๆ ในภาษาเป็นจำนวนมาก ตลอดจนทำให้การพูดถึงสิ่งที่เป็นามธรรมได้ง่ายและชัดเจนขึ้น อย่างไรก็ตาม การที่จะเข้าใจในความหมายของความเปรียบเทียบได้ ต้องมีความเข้าใจในความหมายที่มีอยู่ร่วมกันระหว่างสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบและแบบเปรียบเทียบของผู้พูดและผู้ฟัง

นอกจากนี้ความเปรียบเทียบยังก่อให้เกิดความหมายแฝง (Connotative meaning) ได้อีกด้วยโดยความหมายแฝงหมายถึง ความหมายที่แสดงทัศนคติและความรู้สึกนึกคิดของผู้พูด (สุภา อังกระวานนท์ , 2527 : 23) ซึ่งอาจจะได้มาจากประสบการณ์หรือจากเหตุการณ์หรือจากเรื่องราวที่เกิดขึ้น ความหมายแฝงนี้จะแตกต่างกันไปตามบุคคล วัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม

ความเปรียบเทียบที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ นำมาจากงานของ Lakoff and Johnson (1980) ซึ่งศึกษาความเปรียบเทียบในภาษาอังกฤษ และได้แนวคิดดังกล่าวข้างต้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำตัวอย่างของความเปรียบเทียบในภาษาอังกฤษเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคือ up และ down มาเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

Happy is up; sad is down

Conscious is up; unconscious is down

Health and life are up; sickness and death are down

Having control is up; being subject to control or force is down

More is up; less is down

Foreseeable future went are up and ahead

High status is up; low status is down

Good is up; bad is down

Virtue is up; depravity is down

Rational is up; emotional is down

ความเปรียบข้างต้นเป็นความเปรียบที่สรุปมาจากปรากฏการณ์ทางภาษาในภาษาอังกฤษ แต่เนื่องจากความเปรียบในแต่ละภาษา แต่ละวัฒนธรรมมีความแตกต่างกัน ในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้นำข้อสรุปของความเปรียบเหล่านี้มาเปรียบเทียบว่ามีข้อแตกต่างหรือคล้ายคลึงกับปรากฏการณ์ในภาษาไทยหรือไม่ และนำมาอธิบายในแง่ของการเกิดร่วมกันระหว่างกริยานำและกริยารอง ขึ้น และ ลง ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดอีกครั้งในบทของการวิเคราะห์

สรุปแนวทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ขึ้น และ ลง นั้นจัดว่าเป็นคำหลายหน้าที่ในภาษาไทย เนื่องจากสามารถทำหน้าที่ได้หลายประการโดยที่มีความหมายสัมพันธ์กัน เช่นเป็นคำกริยาหลัก (main verb) หรือเป็นคำบุพบท (Clark, 1978) หรือเป็นคำหลังกริยา (วิจิตรน ภาณุพงศ์, 2520) หรือเป็นกริยาบอกทิศทางและเป็นกริยาบอกการณลักษณะ (Kingkam Thepkanjana, 1986) หน้าที่ทั้งหมดนี้ที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ ยกเว้นที่เป็นกริยาหลัก ในการศึกษาครั้งนี้รวมเรียกว่ากริยารอง การศึกษาความหมายของกริยารองในวิทยานิพนธ์นี้คือการศึกษาความสัมพันธ์ทางความหมายของคำว่า ขึ้น และ ลง เมื่อทำหน้าที่เหล่านี้

การศึกษาความหมายของกริยารองดังกล่าว ผู้วิจัยยึดหลักของแนวคิดเรื่องคำหลายหน้าที่และการกลายเป็นคำไวยากรณ์ กล่าวคือ ขึ้น และ ลง ที่ได้จากการศึกษาข้อมูลแสดงความหมายหลายประการ ความหมายหลายประการนี้จะสัมพันธ์กันโดยมีความหมายร่วมกันอยู่ โดยจะใช้ทฤษฎีต้นแบบมาอธิบายว่าความหมายต่างๆของกริยารองเป็นการเคลื่อนย้ายมาจากความหมายของกริยาหลัก ขึ้น และ

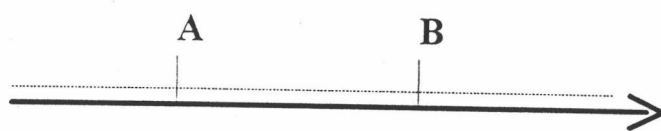
ลง โดยผ่านการทำเป็นอุปมา นอกจากนี้ ยังจะกล่าวถึงความหมายแฝง (Connotative meaning) ที่เกิดกับกริยารอง ขึ้น และ ลง ด้วย ซึ่งจะช่วยอธิบายว่าเหตุใดกริยาบางคำจึงเกิดกับกริยารองเพียงตัวใดตัวหนึ่งเท่านั้น ไม่เกิดกับกริยาอีกคำหนึ่ง

รูปแทนความหมายมโนทัศน์* ของกริยารอง ขึ้น และ ลง

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าภาษาเป็นผลของระบบความรู้ความเข้าใจของมนุษย์ โดยทั่วไป ในการอธิบายความหมายมโนทัศน์ของคำ นักภาษาศาสตร์มักนำเสนอในรูปแบบของอรรถลักษณะ (semantic feature) แต่ Brugman and Lakoff (1987) ได้ให้ข้อสังเกตว่า การให้รายละเอียดในลักษณะเช่นนี้ แม้ว่าจะอธิบายได้ดี แต่ความหมายบางอย่างโดยเฉพาะความหมายที่เป็นเรื่องของการเคลื่อนที่ หรือ ความหมายที่แสดงความสัมพันธ์ของสิ่งสองสิ่ง การอธิบายด้วยอรรถลักษณะอาจทำให้ได้ภาพที่ไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกวิธีที่จะอธิบายความหมายมโนทัศน์ของกริยารองด้วยการใช้รูปภาพ (graphic representation) แสดงแทน เนื่องจากความหมายมโนทัศน์บางอย่าง เช่น ความหมายที่เป็นนามธรรม ความหมายที่เกี่ยวกับการเคลื่อนที่ ความสัมพันธ์ของการเคลื่อนที่ หากใช้รูปภาพแสดงจะทำให้เห็นความหมายมโนทัศน์ชัดเจนขึ้นการใช้รูปภาพแทนความหมายมโนทัศน์ของการศึกษาครั้งนี้ได้แนวคิดมาจาก Miller and Johnson-Laird (1974)

Miller and Johnson-Laird (1974 : 415-416) มีความเชื่อว่าระบบความรู้ความเข้าใจของมนุษย์เกิดจากการรับรู้สิ่งต่าง ๆ บนโลกของมนุษย์ และได้ใช้รูปภาพแสดงความหมายมโนทัศน์ของเวลา โดยใช้ จุด เส้น และลูกศร แทนด้วยรูปภาพที่ 1

* ความหมายมโนทัศน์ (Conceptual Meaning) หมายถึงความหมายที่เป็นความรู้ความเข้าใจของเจ้าของภาษาที่มีต่อรูปภาพและนำรูปภาพที่มีความหมายมโนทัศน์มาอ้างถึงภาพแท้ที่ปรากฏบนโลก

รูปภาพที่ 1 เส้นแสดงเวลา

A หมายถึง จุดแบ่งเวลาระหว่างอดีตและปัจจุบัน

B หมายถึง จุดแบ่งเวลาระหว่างปัจจุบันและอนาคต

A-B หมายถึง ช่วงเวลาในปัจจุบัน

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่าการรับรู้เวลาของมนุษย์นั้น มนุษย์จะรับรู้เป็นมิติเดียว (unidimension) จากอดีต-ปัจจุบัน-อนาคต โดยแบ่งเวลาต่างออกเป็น 3 ช่วง

ความหมายมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำนี้ ได้แก่ มิติของพื้นที่ (Spatial Dimension) และปริมาณนั้น Miller and Johnson-Laird (1974) ได้เสนอเป็นแนวคิดไว้ แต่ไม่ได้แสดงรูป ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะใช้รูปภาพในทำนองเดียวกัน คือ ใช้จุด เส้น และลูกศร ในสามมิติด้วยกัน คือ มิติของพื้นที่ มิติของปริมาณ และมิติของการปรากฏ/หายไป (ดูรายละเอียดในบทที่ 3)

ทฤษฎีของ Chafe (1970)

ในการศึกษาเบื้องต้น พบว่ากริยา รong ขึ้น และ ลง มีความหมายได้หลากหลาย และการที่จะมีความหมายใดดูเหมือนจะขึ้นอยู่กับความหมายของกริยานำ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจำแนกกริยานำด้วยเกณฑ์ทางความหมายเพื่อใช้ทดสอบว่าความคิดดังกล่าวนี้ถูกต้องหรือไม่ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะใช้เกณฑ์การจำแนกกริยาตามแนวของ Chafe (1970) เป็นแนวทางเบื้องต้น เนื่องจาก Chafe วิเคราะห์ประเภทของคำกริยาด้วยเกณฑ์ทางความหมาย

Chafe (1970) ได้จำแนกคำกริยาในภาษาอังกฤษ โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างคำนามและคำกริยา ซึ่งผู้วิจัยนำมาเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กริยาบอกสภาพ (state verb)

กริยาบอกสภาพหมายถึงกริยาที่แสดงสภาพของนาม โดยนามที่เกิดร่วมจะเป็นนามที่เป็นผู้รับการกระทำ (patient) ไม่ใช่นามที่เป็นผู้กระทำ (Agent) การทดสอบว่ากริยาใดเป็นหรือไม่เป็นกริยาบอกสภาพนั้น สามารถทดสอบได้ด้วยการใช้คำว่า กำลัง (progressive test) เติมข้างหน้าคำกริยาที่ต้องการทดสอบนั้น ถ้ากริยาใดสามารถทำให้อยู่ในรูปของกำลังทำกริยานั้น (progressive) และมีความหมายเป็นที่ยอมรับได้ในภาษา ถือว่ากริยานั้นไม่เป็นกริยาบอกสภาพ เช่น วิ่ง ทดสอบด้วยการเติมคำว่า กำลัง เป็น กำลังวิ่ง ซึ่งมีความหมายเป็นที่ยอมรับได้ ดังนั้นคำว่า วิ่ง จึงไม่เป็นกริยาบอกสภาพ อย่างไรก็ตามการทดสอบนี้ ไม่ได้หมายความว่า เป็นเช่นนั้นทั้งหมด เพียงแต่เป็นทดสอบเพื่อเป็นแนวทางในการจำแนกประเภทของกริยาเท่านั้น ข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง คือกริยาบอกสภาพจะนำมาตอบคำถามที่ว่านามที่รับการกระทำเป็นอย่างไร

2. กริยาบอกกระบวนการและกริยาบอกการกระทำ (process and action verb)

กริยาบอกกระบวนการจะบ่งบอกการเปลี่ยนแปลงของคำนามจากสภาพหนึ่งสู่อีกสภาพหนึ่ง คำนามที่เกิดร่วมกับกริยาบอกกระบวนการจะเป็นคำนามที่เป็นผู้รับการกระทำ (patient) กริยาบอกกระบวนการจะตอบคำถามว่าเกิดอะไรขึ้นกับนามที่รับการกระทำนั้น

กริยาบอกการกระทำจะบ่งบอกการกระทำของคำนาม ดังนั้นนามที่เกิดร่วมจะเป็นนามที่เป็นผู้กระทำ (agent) กริยาบอกการกระทำจะตอบคำถามว่านามที่ทำกริยานั้นทำอะไร

อย่างไรก็ตาม มีคำกริยาบางคำสามารถเป็นได้ทั้งกริยาบอกกระบวนการและกริยาบอกการกระทำ เช่น

Michael dried the wood.

จะเห็นว่า กริยา dried เป็นกริยาที่บอกการกระทำของผู้กระทำ คือ Michael และบอกการเปลี่ยนแปลงสภาพของคำนามที่เป็นผู้รับการกระทำคือ wood

นอกจากกริยาข้างต้นแล้ว Chafe ยังได้กล่าวถึงกริยาอีกประเภทหนึ่ง เรียกว่า Ambient กริยา ประเภทนี้ไม่มีคำนามปรากฏร่วมด้วย และจะบอกความหมายเฉพาะภาคแสดงเท่านั้น เช่น

It's raining.

It's snowing.

พรทิพย์ พุกผาสุข (2524: 22) ได้สรุปว่าในภาษาไทยไม่มีคำกริยาประเภทนี้ นอกจากนี้กริยาบางคำในภาษาไทยยังสามารถเป็นได้ทั้งคำกริยาบอกการกระทำและกริยาบอกกระบวนการ แต่ก็สามารถตัดสินได้ว่าเป็นคำกริยาประเภทใดโดยดูจากบริบทภาษา ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จะใช้ประเภทของกริยาที่ Chafe (1970) จำแนกเพียง 3 กลุ่มคือกริยาบอกสภาพ กริยาบอกการกระทำ และกริยาบอกกระบวนการเป็นเกณฑ์เบื้องต้นในการจำแนกประเภทของกริยา วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้แนวคิดของ Chafe แต่ได้ขยายการจำแนกลงไปเป็นประเภทย่อยด้วย (ดูรายละเอียดใน บทที่ 4)

การศึกษาคำกริยาในภาษาไทย

ขึ้น และ ลง จัดว่าเป็นคำที่มีหลายหน้าที่ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญในภาษา การอธิบายในเรื่องของคำกริยาที่มีหลายหน้าที่นั้น มีผู้ศึกษาและให้คำอธิบายด้วยทฤษฎีที่แตกต่างกันเพื่อที่จะจำแนกหมวดคำตามหน้าที่และความหมายของคำกริยาทั้งสอง ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

วิจินต์ ภาณุพงศ์ (2520) จำแนกหมวดคำในภาษาไทยด้วยการใช้ตำแหน่งเป็นเกณฑ์ โดย คำว่า ตำแหน่ง ในความหมายของวิจินต์หมายถึงตำแหน่งที่คำแต่ละคำปรากฏอยู่ แต่ละประโยคจะมีจำนวนตำแหน่งเท่ากับจำนวนคำ เช่น ถ้าประโยคนั้นมี 3 ตำแหน่งก็ถือว่ามี 3 คำ

ในการจำแนก วิจินต์ ภาณุพงศ์ (2520) จะใช้กรอบประโยคทดสอบ ซึ่งได้มาจากการสังเกตดูตำแหน่งของคำในประโยคหลายๆประโยคในภาษาไทย โดยยึดหลักว่าคำที่ปรากฏในตำแหน่งเดียวกันได้เป็นคำในหมวดคำเดียวกัน

วิจินต์ ภาณุพงศ์ (2520) จัดให้กริยา ขึ้น และ ลง ที่ปรากฏในโครงสร้างกริยาเรียกว่าเป็นคำหลังกริยา โดยคำหลังกริยาจะไม่เคยปรากฏตามลำพังโดยไม่มีกริยาอยู่ด้วย และไม่ลงเสียงหนัก (unstressed)

คำหลังกริยา ขึ้น เมื่อตามหลังคำกริยาจะมีความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ แสดงว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในทิศทางสู่เบื้องบน ดังตัวอย่างที่ 20)

20) หงาย ขึ้น เงยหน้า ขึ้น

แสดงความหมายว่า มากกว่าเดิม ดังตัวอย่างที่ 21)

21) อ้วน ขึ้น ร้อน ขึ้น สาว ขึ้น

แสดงความหมายว่าทำให้....ปรากฏ ดังตัวอย่างที่ 22)

22) แต่งเพลง ขึ้น (-ทำให้เพลงปรากฏ)

วิจิตรนั ภาณุพงศ์ (2520) ให้ความหมายของคำหลังกริยา ลง ว่ามีความหมายอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ แสดงทิศทางสู่เบื้องต่ำ ดังตัวอย่างที่ 23)

23) คว่ำ ลง ก้ม ลง

แสดงความหมายว่า มากกว่าเดิม ดังตัวอย่างที่ 24)

24) ผอม ลง เย็น ลง แก่ ลง

เกี่ยวกับหน้าที่ของคำ วิจิตรนั ภาณุพงศ์ (2520) คิดว่าหน้าที่ของคำแตกต่างจากหมวดคำ โดยหน้าที่ที่เกิดจากการเป็นส่วนหนึ่งของประโยค แต่หมวดคำเกิดจากคำมีตำแหน่งที่สัมพันธ์กับหน่วยอื่น หน้าที่จากการที่เป็นส่วนหนึ่งของประโยคมี 2 หมวดใหญ่ คือคำหลักและคำไวยากรณ์ * วิจิตรนั ภาณุพงศ์ จัดคำหลังกริยาเป็นคำที่มีหน้าที่คือเป็นคำไวยากรณ์ และอยู่ในประเภทย่อยคือคำขยายกริยา

วิจิตรนั ภาณุพงศ์ (2520) ถือว่าคำคำเดียวสามารถมีหน้าที่ทางไวยากรณ์ได้หนึ่งหน้าที่ ดังนั้น ถ้ายึดตามวิจิตรนั ภาณุพงศ์ คำหลังกริยา ขึ้น และ ลง จึงเป็นคำพ้องรูป (homonym) พ้องเสียง (homophone) กับคำกริยา ขึ้น และ ลง ที่เป็นคำกริยาหลักในประโยค ไม่ถือว่ามีความสัมพันธ์ใดเป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่บังเอิญมีรูปและการออกเสียงพ้องกันเท่านั้น

พิมพา บำรุงสุข (2515) ได้สรุปเรื่องคำหลายหน้าที่ว่า เป็นคำคำเดียวและสามารถทำหน้าที่ได้หลายอย่างโดยมีความหมายสัมพันธ์กันในลักษณะต่าง ๆ กัน คำหลายหน้าที่นอกจากจะมีความหมายประจำคำแล้ว ยังมีความหมายที่เป็นความหมายรวมของทั้งประโยค เช่นบอกเล่า คำถาม ขอร้อง ด้วย ในกรณีของ ขึ้น และ ลง นั้น พิมพา บำรุงสุข จัดให้ ขึ้น เป็นคำที่มีหลายหน้าที่ ได้แก่ หน้าที่กริยากรรม-กริยากรรม-กริยาทวิกรรม-หลังกริยา ดังตัวอย่าง

* คำไวยากรณ์หมายถึงคำที่ไม่สามารถทำหน้าที่เป็น "ส่วนของประโยค" ตามลำพังในประโยคเริ่มได้

- 25) ราคาของ ขึ้น แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)
- 26) ของกำลัง ขึ้น ราคา (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)
- 27) พ่อค้า ขึ้น ราคาข้าวสารแล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาวิกรรม)
- 28) ประชาชนเพิ่มจำนวนมาก ขึ้น (ปรากฏในตำแหน่งคำหลังกริยา)

โดยความหมายในตัวอย่างที่ 25)-27) ขึ้น มีความหมายประจำคำคือ สภาพ เพิ่ม แต่ ตัวอย่างที่ 28) หมายความว่าลักษณะ ที่เพิ่ม

ลง ในการศึกษาของพินพา บำรุงสุข (2515) มีหน้าที่ 3 อย่างคือ กริยากรรม-กริยากรรม-หลังกริยา ดังตัวอย่าง

- 29) น้ำ ลง แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)
- 30) ของ ลง ราคาแล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)
- 31) คนใช้ผอม ลง มาก (ปรากฏในตำแหน่งคำหลังกริยา)

Pranee Kullavanijaya (1974) ได้กล่าวถึงคำกลุ่มหนึ่งที่มีรูปเหมือนกับคำกริยา แต่มีการปรากฏทางวากยสัมพันธ์ตามหลังคำกริยาและนำหน้าคำนาม โดย Pranee Kullavanijaya จัดคำกลุ่มนี้เป็นคำบุพบทที่มาจากกริยาที่พ้องรูปกัน (derived preposition) หรือ coverb นั่นคือ ในแง่ของการเปลี่ยนหน้าที่ทางไวยากรณ์ Pranee Kullavanijaya เชื่อว่ามีกระบวนการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของคำกริยาจนเป็นคำบุพบทในตำแหน่งดังกล่าว จนทำให้มีคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ (syntactic behavior) ที่เหมือนกับคำบุพบททุกประการ และเมื่อศึกษาในสมัยเดียว ก็ไม่มีหลักฐานใดบ่งชี้ได้ว่าคำกลุ่มนี้มีความต่างจากคำบุพบท จึงควรที่จะอยู่ในหมวดคำเดียวกันคือ หมวดคำบุพบท

ส่วนใหญ่ คำบุพบทจะมาจากคำกริยาที่เป็นกริยาบอกสถานที่(location verbs) และมัก จะมีความหมายเกี่ยวกับทิศทาง หรืออาจบอกจุดมุ่งหมายหรือ แหล่งเดิม

เมื่อพิจารณาจากข้อสรุป Pranee Kullavanijaya (1974) จะเห็นว่า คำกริยา ขึ้น และ ลง จะถูกจัดว่าเป็นคำบุพบทที่มาจากคำกริยาที่พ้องรูปกัน มีการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้คำกริยาเปลี่ยนมาเป็นคำบุพบทในโครงสร้างกริยาเรียงดังกล่าว ซึ่ง Pranee Kullavanijaya ไม่ได้กล่าวว่าเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงใดเพียงแต่บอกว่ากริยาที่คำกริยาเปลี่ยนหน้าที่มาเป็นคำบุพบทจะต้องผ่านกฎ (derivational

rule) เท่านั้น Clark (1978) มีแนวคิดคล้ายคลึงกับ Pranee Kullavanijaya แต่ Clark นิยาม coverb ว่า " ..., a coverb is defined as a preposition which retains the semantic features derived from the verb and thus shares semantic features with the coexistent verb. "

นอกจากนี้ Clark (1978) คิดว่า coverb เป็นขั้นตอนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของคำกริยามาเป็นคำบุพบท โดยกระบวนการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของคำกริยานี้มาเป็นคำบุพบทซึ่งมีรูปเดียวกันนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้น และอยู่ในระบบความคิดของเจ้าของภาษา ในการศึกษาของ Clark ได้แสดงการเชื่อมโยงของคำกริยาและบุพบทที่พ้องรูปกันด้วยกฎ (derivational rule)

ความหมายของคำบุพบท ขึ้น และ ลง ที่มีการเปลี่ยนแปลงมาจากคำกริยานั้นจะแสดงสถานที่ (derived location) โดย Clark ให้ลักษณะทางความหมายของ ขึ้น และ ลง คือ +P, +L, +goal, นั่นคือ คำทั้งสองมีความหมายบอกสถานที่, จุดหมาย ดังตัวอย่างที่ 32) และ 33) เช่น

32) เขา เอา ข้าว ขึ้น โรงแสี (Clark, 1978: 158)

+P

+L

+goal

33) เขา หอบ ผ้า ลง เขา (Clark, 1978: 159)

+P

+L

+goal

Tasanee Sereechareonsatit (1984) จัดคำ ขึ้น และ ลง เป็นองค์ประกอบภายในกริยาผสม (Compound Verb : CPV) ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 หมวดย่อย คือกริยาผสมบอกทิศทาง (Lexical Directional CPV) และกริยาผสมบอกหน้าที่ (Modified Directional CPV)

โดย ขึ้น และ ลง เมื่อเป็นองค์ประกอบภายในกริยาผสมบอกทิศทางจะบอกความหมายเกี่ยวกับทิศทางในแนวตั้งให้กับกริยาที่นำมา และถ้า ขึ้น และ ลง เป็นองค์ประกอบภายในกริยาผสมบอกหน้าที่จะบอกความหมายของการเปรียบเทียบการเปลี่ยนสภาพของกริยาบอกสภาพ

นอกจากนี้ Tasanee Sereechareonsatit(1984) ได้ให้ข้อสังเกตว่ามีเงื่อนไขทางความหมาย (semantic restrictions) ระหว่าง ขึ้น และ ลงกับกริยาที่เกิดขึ้นร่วมกัน กล่าวคือ ลง จะเกิดร่วมกับกริยาและ

บอกความหมายเกี่ยวกับการลดปริมาณหรือคุณสมบัติหรือเกิดกับกริยาที่มีความหมายเชิงลบ (negative connotation) เช่น แย่, ชืด แก่ ในทางตรงกันข้าม ขึ้น จะเกิดกับกริยาและบอกความหมายเกี่ยวกับการเพิ่มปริมาณ หรือคุณสมบัติ และเกิดร่วมกับกริยาที่มีความหมายดี เช่น ดี เด็ก สวย เป็นต้น นอกจากนี้ กริยาที่มีการตีความในเชิงลง (downward) เช่น เตี้ย เบา จะเกิดกับ ลง กริยาที่มีการตีความในเชิงขึ้น (upward interpretation) เช่น สูง หนัก จะเกิดกับ ขึ้น ดังตัวอย่าง

34) โตขึ้น	เล็กลง
อ้วนขึ้น	ผอมลง
ยาวขึ้น	สั้นลง
มากขึ้น	น้อยลง
เร็วขึ้น	ช้าลง

สุดาพร ลักษณะนิพนธ์ (2529) ได้อธิบายความหมายของ ขึ้น และ ลง โดยการใชทฤษฎีปฏิบัติการว่าเมื่อ ขึ้น และ ลง เป็นคำกริยา ขึ้น และ ลงจะมีความหมายที่เป็นลักษณะตรงข้าม ของทิศทางในแนวตั้ง แต่เมื่อ ขึ้น และ ลง เป็นคำหลังกริยา ขึ้น และ ลง ไม่ได้แสดงปฏิบัติการของทิศทางในแนวตั้ง แต่แสดงความหมายที่เป็นปฏิบัติการหลายนัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนำ ขึ้น และ ลง มาใช้กับคำตรงข้ามแบบสัมพันธ (Gradable Opposition)* ขึ้น และ ลง จะบอกความหมายที่แสดงความสัมพันธ์ของสภาพของสิ่งหนึ่งสิ่งใดกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปหรือที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต

นอกจากความหมายที่แสดงการเปลี่ยนแปลงสภาพของสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้ว ขึ้น และ ลง ยังมีความหมายที่แสดงทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพของสิ่งหนึ่งสิ่งใดของผู้พูดอีกด้วย เนื่องจากมีคำบางคำที่ผู้พูดบางคนใช้ ขึ้น แต่ผู้พูดบางคนใช้ ลง ซึ่งแสดงว่าผู้พูดมีทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพของสิ่งหนึ่งสิ่งใดแตกต่างกัน ผู้พูดที่ใช้ ขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง ในขณะที่ผู้พูดที่ใช้ ลง มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพนั้น

* คำตรงข้ามแบบสัมพันธหมายถึงคู่คำตรงข้ามที่มีปฏิบัติการที่เกิดจากการเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ และมีการจัดลำดับตามความสัมพันธ์กันได้ เช่น ใหญ่-เล็ก สูง-เตี้ย ขาว-ดำ เป็นต้น

Kingkarn Thepkanjana (1986) จัดให้คำกริยา ขึ้น และ ลง เป็นกริยาบอกทิศทาง (Directional verbs) และกริยาบอกการณลักษณะ (Aspectual verbs)

โดยกริยาบอกทิศทางหมายถึงกริยาซึ่งปรากฏในโครงสร้างกริยาเรียงและเพิ่มความหมายให้ กับกริยาแรกเกี่ยวกับแนวผ่าน (path) ทิศทางและการเคลื่อนที่ (motion) ในโครงสร้างกริยาเรียงอาจมีกริยาบอกทิศทางมากกว่าหนึ่งคำ แต่กริยาเรียงทั้งหมดต้องมีความหมายบอกการกระทำเพียงการกระทำเดียว จำนวนคำกริยาที่สามารถเรียงต่อกันมากที่สุดคือ 6 คำ รวมถึงกริยาตัวแรก (initial verb) และยังต้องมีเงื่อนไขของการเรียงลำดับการเกิดของกริยาบอกทิศทางด้วย ขึ้น และ ลง เมื่อปรากฏในโครงสร้างกริยาเรียงจะบอกความหมายของทิศทางที่เป็นผลจากความสัมพันธ์ระหว่างแนวผ่านและโลก

Kingkarn Thepkanjana (1986) จำแนกกริยาบอกการณลักษณะออกเป็น 2 ประเภทคือ บอกการณลักษณะสมบูรณ์ และบอกการณลักษณะไม่สมบูรณ์ กริยา ขึ้น และ ลง เมื่อเกิดร่วมกับกริยาก่อเกิด (creation verb) และกริยาบอกการทำลาย (destruction verb) จะบอกการณลักษณะสมบูรณ์ แต่เมื่อเกิดกับกริยาบอกสภาพจะไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าบอกการณลักษณะใดกล่าวคือสามารถตีความได้ทั้งสองนัย ทั้งการณลักษณะสมบูรณ์และการณลักษณะไม่สมบูรณ์

นอกจาก Kingkarn Thepkanjana (1986) จะจัดกริยาทั้งสองเป็นกริยาบอกทิศทาง และบอกการณลักษณะแล้ว ยังจัดให้เป็น coverb เช่นเดียวกับ Clark (1978) ในกรณีที่มีการเป็นนามบอกสถานที่ตามหลังคำกริยาทั้งสอง

ในแง่ของกระบวนการเปลี่ยนหน้าที่ของกริยามาเป็น coverb นั้น Kingkarn Thepkanjana (1986) มีความเห็นที่แตกต่างจาก Clark (1978) กล่าวคือ Clark มีความเห็นว่าการที่คำกริยาเปลี่ยนหน้าที่มาเป็นคำบุพบท หรือ coverb นั้น เกิดจากสูญเสียคุณสมบัติทางความหมายของกริยา และมีการเพิ่มคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ แต่ Kingkarn Thepkanjana ให้เหตุผลที่ต่างออกไปว่าการที่คำกริยาเปลี่ยนมาทำหน้าที่เป็นคำบุพบทนั้นน่าจะเกิดจากการสูญเสียความหมายตรง (literal sense) มากกว่า กล่าวคือ ปกติความหมายตรงจะเป็นความหมายเชิงกายภาพ (physical meaning) แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ ความหมายตรงจะเปลี่ยนมาแสดงความหมายในเชิงนามธรรมมากขึ้น จนดูเหมือนว่าสูญเสียคุณสมบัติทางความหมายไป

ที่ได้กล่าวมาข้างต้น เป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับ ขึ้น และ ลง โดยนำทฤษฎีต่างๆมาใช้เพื่อแสดงหน้าที่และความหมายฯ อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีงานที่อธิบายด้วยแนวคิดของภาษาศาสตร์นิเวศ

วิทยา มีเพียงงานของ Suda Rangkupan (1992) ซึ่งศึกษาคำกริยารอง ไป และ มา ที่ปรากฏในโครง
สร้างกริยาเรียง โดยใช้วิธีการแสดงความหมายมโนทัศน์ด้วยรูป

สรุปการศึกษาที่ผ่านมาที่เกี่ยวข้องกับคำกริยา ขึ้น และ ลง พบว่าเป็นการศึกษาเพื่อ
จำแนกหน้าที่และความหมายให้กับกริยารอง ดังตารางที่ 1

นักภาษาศาสตร์	โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์	หมวดคำ	ความหมายของกริยารอง ขึ้น	ความหมายของกริยารอง ลง
วิจินต์	v___	คำหลังกริยา	1. ทิศทางสู่เบื้องบน 2. มากกว่าเดิม 3. ทำให้...ปรากฏ	1. ทิศทางสู่เบื้องต่ำ 2. มากกว่าเดิม
พิมพา	np ___ np__np np___np np v___	อกรรมกริยา สกรรมกริยา กริยาทวิกรรม (เฉพาะ ขึ้น) คำหลังกริยา	สภาพที่เพิ่ม สภาพที่เพิ่ม สภาพที่เพิ่ม ลักษณะที่เพิ่ม	ไม่ได้ระบุ เพียงแต่กล่าวว่ามีความหมายสัมพันธ์กัน
Clark	v___np	บุพบท หรือ coverb	1. สถานที่ที่เป็นจุดหมาย ซึ่งไม่ใช่จุดสิ้นสุด	1. สถานที่ที่เป็นจุดหมาย ซึ่งไม่ใช่จุดสิ้นสุด
Sereechareonsatit	v___	lexical directional CPV หรือ modified directional CPV	1. ทิศทาง 2. การเปรียบเทียบ 3. ผลสำเร็จ 4. ใช้กับความหมายเชิงบวก	1. ทิศทาง 2. การเปรียบเทียบ 3. ใช้กับความหมายเชิงลบ
Thepkanjana	v___	กริยาบอก ทิศทางหรือ กริยาบอก การณลักษณะ	1. ทิศทาง 2. การณลักษณะ	1. ทิศทาง 2. การณลักษณะ
	v__np	coverb	1. สถานที่	1. สถานที่
Rangkupan (ศึกษากริยารอง ไป มา)	v___	กริยารอง	1. เกี่ยวกับมิติของพื้นที่ 2. เกี่ยวกับมิติของเวลา 3. เกี่ยวกับมิติของจุดอ้างอิง	1. เกี่ยวกับมิติของพื้นที่ 2. เกี่ยวกับมิติของเวลา 3. เกี่ยวกับมิติของจุดอ้างอิง

ตารางที่ 1 สรุปการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

v___ หมายถึง โครงสร้างกริยาเรียงที่ไม่ได้ระบุว่าจะต้องตามด้วยนามวลีหรือกริยาตัวอื่น

สรุปวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า ได้มีการใช้ทฤษฎีต่าง ๆ อธิบายเรื่องของคำหลายหน้าที่ ทั้งในแง่หมวดคำและความหมาย อาทิในไวยากรณ์โครงสร้าง เช่น งานของวิจินต์ ภาณุพงศ์ (2520) จะจัดให้คำที่อยู่ในตำแหน่งเดียวกันเป็นคำที่อยู่ในหมวดเดียวกัน ดังนั้นคำที่อยู่ในตำแหน่งต่างกัน แม้ว่าจะมีรูปเหมือนกันจะถือเป็นคำคนละหมวดคำ นั่นคือมีการจัดหมวดคำที่แยกจากกันโดยเด็ดขาด ไม่นับว่ามีความสัมพันธ์กัน สำหรับ ขึ้น และ ลง ที่ปรากฏตามหลังกริยา วิจินต์ ภาณุพงศ์จัดให้อยู่ในหมวดของคำหลังกริยา แต่พิมพ์ บำรุงสุข (2515) ซึ่งศึกษาด้วยการใช้ไวยากรณ์โครงสร้างเพื่อจำแนกหน้าที่ของคำ มีความเชื่อว่าคำมีได้หลายหน้าที่จริงมีความหมายที่สัมพันธ์กัน แต่ก็ไม่ได้ให้คำอธิบายเพียงพอว่าสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด ในทฤษฎีไวยากรณ์การก (Lexicase) เช่นงานของ Clark (1978) และ Pranee Kullavanijaya (1974) จะได้ข้อสรุปที่แตกต่างจาก วิจินต์ ภาณุพงศ์ โดย Clark และ Pranee Kullavanijaya มีแนวคิดที่ว่ามีได้หลายหน้าที่ คำในหน้าที่หนึ่งสามารถแปลงหมวดคำมาทำอีกหน้าที่หนึ่งได้ ขึ้น และ ลง เมื่อปรากฏตามหลังกริยาอื่นและตามด้วยนามวลีที่บอกสถานที่ที่จะเป็นบุพบทที่มาจากคำกริยา โดยมีกฎของการเปลี่ยนแปลงจากกริยามาเป็นบุพบท ในไวยากรณ์ปริวรรติ เช่นงานของ Kingkam Thepkanjana (1986) คำที่ทำได้หลายหน้าที่นั้น ในโครงสร้างลึกจะอยู่ในหมวดคำเดียว แต่ที่ทำได้หลายหน้าที่นั้น เกิดจากมีการปริวรรติมาสู่โครงสร้างผิว เพราะฉะนั้นจะเห็น ได้ว่าการศึกษาด้วยทฤษฎีต่าง ๆ ของนักภาษาศาสตร์ที่เกี่ยวกับกริยารอง ขึ้น และ ลง ไม่สามารถตอบปัญหาในประเด็นของหน้าที่ของคำว่า ขึ้น และ ลง เป็นคำรูปเดียวมีหลายหมวด หรือมีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของคำ ตลอดจนปัญหาในเรื่องข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับความหมายตลอดจนความสัมพันธ์ทางความหมาย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาที่มีพื้นฐานความเชื่อว่าคำในภาษาสามารถทำได้หลายหน้าที่และมีความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์และความหมายอย่างเป็นระบบ โดยการวิจัยจะมุ่งเน้นที่ การแสดงความหมายของกริยารองทั้งสองว่ามีความหมายใดบ้าง และความหมายเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันหรือมีความหมายใดร่วมกัน ความหมายใดเป็นความหมายต้นแบบ การแสดงความหมายจะใช้รูปแบบความหมายมโนทัศน์โดยประยุกต์จากงานของ Miller and John-Laird (1974) เพื่อที่จะแสดงความหมายได้อย่างชัดเจน

นอกจากนี้ จะเห็นว่าไม่ใช่คำกริยาทุกคำจะสามารถเกิดร่วมกับกริยาทั้งสองได้ กล่าวคือความหมายของกริยารองขึ้นอยู่กับความหมายของกริยานำ ดังนั้นการศึกษานี้จะจัดกลุ่มของกริยานำที่เกิดร่วมกับกริยาทั้งสองโดยใช้เกณฑ์ทางความหมาย การจัดกลุ่มให้กับกริยานำจะทำให้เห็นโครงสร้างของความคิดมนุษย์ชัดเจนขึ้น